

International
Labour
Organization

Salgının ya da açlığın ötesi: Ev işçilerine üçüncü seçenek sunmak

Tarih: 07/ Mayıs / 2020

COVID-19 krizi sürerken, hükümetler en önemli önlem olarak halklarına evde kalma çağrısı yapıyorlar. Ancak birçok insan için, evde kalmak demek, işini kaybetmek ve daha da kötüsü, geçim imkanlarını kaybetmek anlamına geliyor.

İşlerini ve geçim imkanlarını kaybeden işçiler arasında ev işçileri de var. Dünyada, %75'i kayıtdışı olmak üzere, 67 milyonu aşkın ev işçisi var. Bu işçiler, temizlik ve yemek yapma, çocuklar, hastalar ve yaşlılara bakarak, çalıştıkları aileler ve hanelerin sağlık ve güvenliğini sağlamada kilit rol oynuyorlar. Bakım hizmeti sağladıkları aileler ile iç içe olduklarından, COVID-19'a maruz kalma riskleri daha da yüksek. Yaşlı bakımı söz konusu olduğunda, işe geliş gidiş için toplu taşımayı kullandıkları ya da birden çok hanede çalıştıkları durumlarda bu risk katlanarak artıyor. Ev işçilerinin çoğu, hastalandıklarında tıbbi bakım, hastalık yardımları veya işyerinde yaralanma yardımlarından yararlanamıyor. Bu korumalar olmayınca, bakım hizmeti verdiği aileler de dahil olmak üzere, virüsün daha çok yayılması riski var. Tüm bunlara rağmen, ev işçileri ve işverenlerinin çoğu, virüsün yayılmasını önlemek için alınması gereken önlemler hakkında yeterli bilgiye sahip değiller.

İş kaybı, geçim imkanları kaybı. Birçok ev işçisi için, iş kaybı virüs kadar tehdit edici hale geldi. Virüsün bulaşmasından duydukları korku, birçok ev işçisinin, gerek işverenlerinin talebi üzerine gerekse kendi kararlarıyla olsun, ya da genel tecrit ve diğer yayılmayı durdurma önlemlerine uymak için evde kalmalarına yol açıyor. Bu önlemleri uygulamaya yönelik kontrollerin artışı, özellikle, beyan edilmemiş veya düzensiz göçmen olan ev işçilerinin işverenlerini, yaptırım korkusuyla istihdam ilişkisine son vermeye itiyor. Sayıları 11 milyon civarında olan ve işleriyle birlikte oturma izinlerini de kaybeden birçok ev işçisi, ne yeni iş bulabiliyorlar ne de, sınırlar kapalı olduğu için, ülkelerine dönebiliyorlar. Ayrıca, düzensiz göçmen durumunda olan birçok ev işçisi de, karantınayı ihlal etme durumlarında yakalandıklarında sınır dışı edilme korkusu yaşıyor.

Kayıtdışı statüde olan ev işçilerinin büyük çoğunluğu için, evde kalmak demek, başka geliri olmadan, geçim kaynaklarını kaybetmek anlamına geliyor. Çoğu zaten ortalama ücretin %25'i düzeyinde kazanıyor, ve yalnız %10'unun sosyal güvenliğe erişimi var. Yani büyük çoğunluğunun ücretli hastalık izni, işsizlik sigortası veya finansal bir acil duruma düştüklerinde kullanabilecekleri birikimi yok. Bu imkanların yokluğu, birçok ev işçisini, kişisel koruyucu ekipman çok az olsa da, hiç olmasa da, işe gitmek zorunda bırakıyor, hem kendilerini hem de baktıkları kişileri tehlikeye atmalarına neden oluyor.

Ev işçilerine üçüncü seçenek sunmak

Tüm ev işçilerine koruma sağlamak için ve halk sağlığı yararı açısından, onlara üçüncü seçenek sunmak, yani diğer işçilerin yararlandığına eşdeğer bir koruma sağlamak zorunludur. Bu yaklaşım, 2011 tarihli ve 189 No'lu ILO Ev İşçileri Sözleşmesi'ne de uygundur.

İşsizlik yardımlarını, ev işçilerini kapsayacak biçimde genişletmek. Yeni koronavirüsün yayılmasını sınırlamak için hükümetler, geçici işsizlik yardımları getirmek suretiyle, çoğu (zorunlu olmayan) işçinin evde kalmalarını sağlayan önlemler aldılar. Bazı hükümetler (örneğin Fransa, Portekiz, Belçika) en azından, özel önlemler alarak, ev işçilerinin belirli kategorilerini de dahil ettiler. Bu durumların her

birinde işçi örgütleri, bazen de işveren örgütleri belirleyici rol oynadılar. Örneğin İspanya, sendikalar ve sivil toplumun çağruları üzerine, krizi dikkate alarak, işsizlik sigortasını ev işçilerini de kapsayacak şekilde genişletti (31 Mart tarihli ve 11/2020 sayılı Kraliyet Fermanı). Ancak, çoğu durumda bu önlemler, yalnızca, zaten beyan edilmiş ve sosyal güvenlik primleri ödenmiş olan ev işçileri için geçerli olurken; ezici bir yoğunluğu yine korumasız bırakıyor.

Sosyal koruma kapsamını, kayıtdışı ev işçilerini de kapsayacak şekilde genişletmek. Sektörün etkili biçimde kapsanması için, getirilen önlemlere kayıtdışı ev işçileri de erişebilmelidir. Arjantin’de ev işçilerinin, ister kayıtdışı isterse kayıtlı olsun, ister zorunlu hizmetleri sağlıyor isterse sağlamıyor olsun, Nisan ayında, işe gidip gitmediklerine bakılmaksızın kendi ücretlerine ek olarak, 10.000 Arjantin pezosu (yaklaşık 150 ABD Doları) tutarında gelir desteğine erişimi vardır (260/20 sayılı Kararname).

İşveren olan hanelere yardım etmek. Hanelerin ev işçilerinin ücretlerini aksatmadan ödeyebilmelerini desteklemek amacıyla, Fédération Des Particuliers Employeurs De France (FEPED) adlı işveren örgütünün talebiyle, Fransa Hükümeti, genel tecrit ve diğer yayılmayı durdurma önlemleri nedeniyle çalışmayan ev işçisine işverenin ödediği ücretlerin %80’e kadarını ödemeyi taahhüt etti.

Ev işçilerine koruyucu gereç ve yeterli bilgi sağlamak. Ev işçilerinin işe gitmek zorunda olduğu durumlarda, tam bilgiye ve koruyucu donanımına sahip olabilmeleri gerekiyor. Ev işçilerinin konuştuğu dillerde yürütülen hedefli bilgilendirme kampanyaları, ev işçilerinin özellikle hastalara bakarken evde uygulamaları gereken önlemleri belirtiyor, ve işlerini yaparken kendilerini korumalarına yardım ediyor. Bu amaçla DSÖ, yeni koronavirüsün bulaştığından kuşku edilen hastalara evde bakım hakkında önemli bir [kılavuz](#) yayınladı. Son olarak, ev işçilerinin, özellikle de zorunlu işçiler olarak tasnif edilmişlerse, eldiven, maske, el dezenfektanı gibi kişisel koruyucu ekipmana bir an önce kavuşması gerekiyor. Fransa’da, yaşlılara evde bakım sağlayan ev işçileri, eczanelerde ücret ödemeksizin, ulusal stoklardan koruyucu maske alabiliyorlar.

Ev işçilerini bugün ve gelecekte korumak: ILO nasıl yardım ediyor

ILO, en acil ihtiyaçları karşılamak amacıyla, dünyadaki ev işçileri sendikaları ile işbirliği halinde, ev işçilerinin sağlık ve geçimlerini temin etmelerine yardım ediyor. Hanelerde uygulanacak sağlık ve güvenlik önlemlerine ilişkin farkındalık artırıcı materyal, ILO desteğiyle birden çok ülkede geliştirildi ve dağıtıldı. Hükümetleri desteklemek üzere ILO, risk altındaki ev işçilerinin sayısına ve yüz yüze oldukları risklerin mahiyetine ilişkin hızlı değerlendirmeler yapıyor; böylece, hükümetlerin tüm ev işçilerinin en azından, temel sağlık hizmeti ve temel gelir güvencesi dahil olmak üzere, temel sosyal güvenlik güvencelerine sahip olmalarını sağlayacak politikalar oluşturmasına yardım ediyor.

COVID-19 krizi, kayıtdışı ev işçilerinin kırılganlığını ortaya çıkararak işgücüne ve sosyal korumaya etkili biçimde dahil edilmelerinin acilen gerekli olduğunu gösterdi. Son yıllarda ILO, bu açıkları kapatması için yaklaşık altmış ülkeye destek verdi. Yirmi dokuz ülke ILO’nun 189 No’lu Sözleşme’sini onayladı, daha fazla ülke de ev işçilerini sosyal güvenlik kapsamına alacak diğer somut önlemleri uygulamaya koydu. Bu önlemler her ne kadar kayıtlı çalışan ev işçisi sayısını artırmış olsa da, kayıtdışılık oranı hala çok yüksek seyretmektedir. Ev işçilerini gelecekteki şoklardan korumak ve SKA hedef 8.3’e ulaşmak için, ev işçilerini kayıt altına alma çalışmaları acilen hızlandırılmalıdır.

Ev işçileri dünyanın her yerinde haneler için yaptıkları işlerle, vazgeçilmez olduklarını kanıtlamış durumdadır. Yaşadığımız pandemi, ev işçilerinin krizler karşısında kırılganlığını ve pandeminin hem kendi ailelerine hem de baktıkları ailelere etkisini apaçık ortaya koydu. Ev işçilerinin sağlıklı kalmalarını ve geçimlerini güvenceye kavuşturmak suretiyle, hem daha sağlıklı bir dünya, hem de herkes için sosyal adaleti gerçekleştirebiliriz.